

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875.

Första Kammaren.

N:o 3.

Onsdagen den 10 Februari 1875.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 8 samt protokollen för den 3 och 4 dennes.

Uppå derom gjord begäran beviljade Kammaren Grefve *Wachtmeister, Hans*, ledighet från riksdagsgörömaålen under tre veckors tid från den 12 dennes.

Företogs val af sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af Statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kammarherren Grefve N. M. G. Gyldenstolpe	med	70	röster;
Kaptenen A. F. Lind af Hageby	»	70	»
Domprosten P. Sjöbring	»	70	»
Godsegaren Grefve Gotthard Wachtmeister	»	70	»
Bruksegaren Th. Svedberg	»	43	»
Trafikchefen Grefve Arvid Taube	»	42	»

Företogs val af tre suppleanter för innevarande års revisorer af Statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Bruksegaren E. M. Sederholm	med	74	röster;
Direktören I. G. Clason	»	71	»
Kaptenlöjtnanten Grefve M. Lewenhaupt	»	54	»

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Rektorn G. E. Widell	med 62 röster;
Grosshandlanden James Hammarberg	» 39 »

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Godsegaren Iwar Wijk	med 41 röster;
Juris Kandidaten Jos. Andréén	» 41 »

sedan ordningen dem emellan blifvit genom lottning bestämd.

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Ryttmästaren G. E. O. Svedenborg	med 55 röster;
Filosofie Doktorn C. O. Ruth	» 34 »

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Malmö räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kaptenen Elof Möller	med 40 röster;
Godsegaren Ludvig Kockum	» 34 »

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Tullförvaltaren C. L. Tengstedt	med 38 röster;
Kollegan Axel Lundström	» 38 »

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Luleå räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Postmästaren N. L. Amnéus	med 30 röster;
Konsuln O. Häggbom	» 29 »

Företogs val af två revisorer för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Wisby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Öfverstelöjtnant C. E. af Chapman	med 32 röster;
Konsuln Carl Stenberg	» 32 »

Företogs val af två revisors-suppleanter för granskning af Riksbankens afdelningskontors i Wisby räkenskaper och förvaltning; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

Kyrkoherden Sigurd Gustafsson med 33 röster;
Apotekaren C. J. Marelius » 32 »

Sedan Herr Grefven och Talmannen tillkännagifvit, att Herr Statsrådet Friherre *Åkerhielm* anmält sig nu skola på Kongl. Maj:ts nådiga befallning till Kammaren aflemna åtskilliga Kongl. propositioner, framträdde Herr Statsrådet och öfverlemnade till Herr Grefven och Talmannen Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen, nemligen:

1:o) angående efterskänkande af Kronans rätt till danaarf efter enkan Karna Bengtsdotter i Östra Skräflinge;

2:o) angående efterskänkande af Kronans rätt till danaarf efter enkan Boel Thomsson i Båstad; och

3:o) angående fyllnadspension åt Postexpeditören i Ljungby, Postmästaren G. M. Adlerstam.

De Kongl. propositionerna blefvo härefter föredragna och bordlagda.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 6 och 8 dennes bordlagda Utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitie-ombudsmans embetsförvaltning.

*Justitie-
ombudsman-
nens embets-
förvaltning.*

Grefve Mörner Carl Göran: Då man genomgår Justitieombudsmannens embetsberättelse och dervid finner huru obetydliga de af honom, till fullgörande af hans pligt, framställda anmärkningar i fråga om lagskipningen äro och huru anspråkslösa de föreslagna lagförändringarne äro, samt härmed jemför det omdöme, som Lag-Utskottet uttalat öfver Justitie-ombudsmannens embetsförvaltning, så kan man ej finna annat, än att det hela framställer en särdeles ljus tafla af tillståndet i landet. För min del vill jag icke jäfva riktigheten af ett sådant förhållande, men då jag ej alls är af enahanda åsigt med Lag-Utskottet och icke heller kan instämma i vissa uttalanden, som blifvit i Justitie-ombudsmannens berättelse gjorda, anhåller jag att med anledning häraf få göra några erinringar och i korthet söka gifva skäl för min afvikande mening.

14 § af Instruksen för Justitie-ombudsmannen ålägger honom att »anmärka brister uti lagar och författningar samt uppgifva förslag till deras förbättring», och 20 § i samma Instruksen säger, att Justitie-ombudsmannen skall hos Riksdagen anmäla, om han finner någon lag eller författning ej stå i förening med de antagna regeringslagarne. Hvarjemte 5 § stadgar, att Justitie-ombudsmannen är den, som inför Riksrätt skall föra talan om någon Statsrådsledamot blifvit af Konstitutions-Utskottet under tilltal stäld enligt 106 § Regeringsformen. Det vill vid sådant förhållande synas mig, att det ej varit främmande för Justitie-ombudsmannen att tillse, det ansvarighetslagen

*Justitie-
ombudsman-
nens embets-
förvaltning.*
(Forts.)

för Statsrådets ledamöter, hvars tillämpning han ensam kan komma i tillfälle att påyrka, öfverensstämmar med allmän lag och våra regeringslagar. I den motion rörande nämnda ansvarighetslag, som jag först framställde vid 1871 års riksdag, men som då af Lag-Utskottet begrofs, och som af mig vid denna riksdag förnyats, har jag emellertid sökt visa, att ifrågavarande lag i flera hänseenden är bristfällig. En hemställan af Justitie-ombudsmannen om rättelse i denna lag vill det förefalla mig skulle hafva varit af åtminstone lika mycken vikt, som det af honom framställda förslag om dubbla qvittenser vid kronofogdarnes utmättningsdiarier.

Herr Justitie-ombudsmannen har visat ett berömvärdt nit i att taga kännedom om vissa embetsverks arkiv, som varit så belägna, att anledning till eldfara synts honom förefinnas; och har han härvid till och med sträckt sin omsorg så långt, att anmärkning blifvit framställd vid belägenheten af sådant arkiv, att det synts andra som om det skulle fordrats rätt svåra kombinationer för gnistor eller dylikt att kunna leta sig in. Om nu ett arkiv finnes, som, med afseende å hvad der förvaras, är af beskaffenhet att, om det skulle förstöras, det icke kan ersättas om detta arkiv är inhyst i ett hus, beläget emellan andra sådana och vettande på sin ena sida emot en så trång gata att, i händelse af eldsvåda, räddning af arkivet är nära nog omöjlig och om detta arkiv ej ligger längre härifrån än i huset N:o 9 vid Storkyrkobrinken, så skulle man kunna tänka sig möjligheten af att Justitie-ombudsmannen icke saknat hvarken tid eller tillfälle att åt detsamma egna någon uppmärksamhet. Jag åsyftar med ifrågavarande arkiv f. d. Bergskollegii arkiv.

Justitie-ombudsmannen har vidrört de möjliga följderna af den vid sista Riksdagen beslutade regleringen af häradshöfdingarnes löneförmaner och bland olägenheterna af regleringen nämner han, att den möjligen skulle komma att menligt inverka på den juridiska bildningen. Sidd. 42 och 43 säger han härom: »Det är en obestriddig sanning, att under de framfarna dagar det hufvudsakligen varit hos domare på landet den unge juristen förvärfvat sin praktiska duglighet. Domstolarne i städerna erbjuda icke på långt när den mångfald af ärenden och af olikartade förrättningar som lagskipningen på landsbygden. Ännu mindre är tjänstgöringen i öfverrätterna egnad att uppfostra underdomare. Hafva nu tillika med göromålens minskning äfven domarens inkomster aftagit, så är det klart att han icke på lika billiga vilkor som förut kan emottaga den unge juristen i sitt hus, hvarigenom detta tillfälle till praktisk utbildning går i väsendtlig mån förloradt för den obemedlade nybörjaren». Det kan icke, åtminstone ej af mig, förnekas, att uti hvad Justitie-ombudsmannen sålunda yttrat ligger någon sanning, men jag hoppas dock, att regleringen ej skall komma att utöfva en så meulig inverkan i det omnämnda hänseendet, som man af det nu upplästa skulle kunna hafva anledning förmoda, och särskildt kan jag ej instämma med Herr Justitie-ombudsmannen deri, att tjänstgöringen vid stadsdomstolar ej är undervisande. Jag känner flere jurister, som vunnit sin utbildning vid Stockholms stadsdomstolar och som sedermera särdeles väl och med utmärkelse försvarat sin plats både i öfverrätter och vid Konungens högsta domstol. Men då Justitie-

ombudsmannen vidrört denna angelägenhet, skulle det hafva varit ganska upplysande, om han i sammanhang dermed äfven velat lemna Riksdagen utredning om, huru många landtdomare som för närvarande sjelfva sköta sin tjänst och huru många åtnjuta beständig tjänstledighet. Antalet af de senare är efter mitt förmenande ej obetydligt. Vid granskning af statskalendern för innevarande år har jag väl funnit, att der endast 6 häradshöfdingar omnämnas såsom åtnjutande sådan tjänstledighet; men att denna uppgift är något ofullständig, derpå har Hans Excellens Herr Justitie-statsministern lemnat oss ett ojäfaktigt bevis uti det statsrådsprotokoll, som finnes bilagdt Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof. Der omnämnas nemligen, att en häradshöfding några och 70 år gammal, för hvilken det föreslagits, att han såsom ersättning för genom lönereglingen mistad inkomst skulle erhålla ett personelt lönetillskott af 1500 riksdaler under *sin återstående tjänstetid* och således såsom en uppmuntran till honom att i tjänsten qvarstå och ej, såsom jag, ehuru det ej hör till denna sak, tillåter mig säga, att det skulle synts mig för det allmänna fördelaktigare, såsom belöning derest han ville från tjänsten afgå, icke sedan år 1871 skött sin tjänst, utan att dock denne finnes såsom tjänstledig i statskalendern upptagen. Jag tviflar äfven på, att en annan, ej heller såsom tjänstledig antecknad häradshöfding, men hvilken ålder enligt statskalendern närmar sig åttatiotalet, kan vara särdeles verksam i sin tjänstebefattning. Klart är, att de häradshöfdingar, som åtnjuta beständig tjänstledighet, ganska litet bidraga till att utveckla de unga juristernas bildning. De lemna visserligen godt tillfälle för dessa senare att kunna erhålla domareförordnande, men efter mitt förmenande är det ej särdeles önskligt för landet, att unga jurister börja sin verksamhet på egen hand hos domare, som sjelfva ej taga del i ärendenas handläggning.

Såsom ett medel att ersätta den afsaknad af handledning hos landtdomare, som Justitie-ombudsmannen befarar, och för att i öfrigt förbättra den juridiska bildningen har Justitieombudsmannen framställt förslag om en anstalt i hufvudstaden till den juridiska bildningens främjande. Härpå vill jag vid detta tillfälle ej inlåta mig. Saken är af stor vikt, men alltför vidtomfattande för att nu kunna behörigen utredas. Endast ett af de skäl, som Herr Justitie-ombudsmannen anfört till stöd för sitt förslag, tillåter jag mig påpeka, nemligen att de lärare, hvilka skulle komma att anställas vid den ifrågasatta anstalten, skulle få tillfälle att skaffa sig *biförtjänst* såsom enskilda personers juridiska rådgifvare och någon gång sakkörare. Det vill synas mig osäkert, huruvida icke, om en sådan rättighet lemnades dessa lärare, det skulle kunna hända att de toge sin befattning vid anstalten *såsom bisak* och den enskilda praktiken såsom *hufvudsak*. Ett förslag till den juridiska bildningens upphjelpande, som Justitie-ombudsmannen ej med ett ord omnämmt, men som dock torde kunna blifva lika verksamt som många andra och hvilket jag derföre finner mig ej böra med tystnad förbigå, är, huruvida ej de unga juristerna, sig sjelfva till nytta, borde underkastas någon tids tjänstgöring såsom allmänna sakkörare. Så lärer förhållandet vara i Norge, der några sakkörare finnas, som äro utnämnda af regeringen men andra åter äro befullmäktigade af justitiedeparte-

Justitie-
ombudsman-
nens embets-
förvaltning.
(Forts.)

Justitie-
ombudsman-
nens embets-
förvaltning.
(Forts.)

mentet. Här har oftast hvarje embetsverk sin särskilda advokattiskal eller ombudsman eller juridiska rådgifvare, hvilket deremot ej är händelsen i Norge.

Uti sin embetsberättelse har Justitie-ombudsmannen beträffande embetsmannabildningen endast hållit sig till frågan om den *juridiska*, och den har han med värme omfattat, men då han, sid. 44, säger, att staten ej »kan eller bör ställa anspråken på den blifvande tjänarens kunskapsmått högre, än hvarje tjänst efter sin art kräfver, så att icke tiden för kunskapers inhemtande otillbörligen inkräktar på den, som bör egnas till deras utöfning», så förefaller det mig oväntadt, att han helt och hållet förbisett en embetsmannaklass, fullt ut lika talrik som den juridiska embetsmannakorpsen, med hvilken klass det förhållande snart torde inträffa, att den ej kan rekryteras med personer, som ega den för deras tjänsteutöfning erforderliga teoretiska bildning. Jag menar personalen i räkenskapsverken och de lägre landtstatstjenstemännen. Af dessa fördras enligt nu gällande föreskrift, att de skola hafva aflagt den nya kansliexamen. Härigenom ställas på dem sådana anspråk, att de åtminstone hittills ej blifvit uppfyllda. Under den tid, jag hade äran att vara president i Kammarrätten, inkom der uti revisionskontoret, så vidt mitt minne ej bedrager mig, endast *en* person, som tagit nämnda examen. Verket kunde då ännu rekryteras med personer, som under den förutgångna tiden aflagt kameralexamen. För undergåendet af denna examen erforderades visserligen ej stora, men dock några insigter i hvad som hörde till de unge människors blifvande verksamhet, och personer med godt hufvud men knappa penningetillgångar kunde, sedan de aflagt densamma, på egen hand fortsätta sina studier och föröka sitt kunskapsmått samt utbilda sig till dugliga tjänstemän. Förr hade man derföre äfven i räkenskapsverken och revisionskontoren icke sällan tillfälle att utvälja goda förnågor, ehuru med ringa lärdomsbetyg, men nu är fara värdt, att, om man äfven skulle lyckas att till tjänstgöringen der, hvilken genom sin beskaffenhet är så föga inbjudande, få erforderligt antal personer, så får man åtminstone ej dem, som äro utrustade med de bästa hufvudena. Dessa komma att söka mera lockande anställningar och sådana som för dem öppna mera lysande utsigter. Jag tror, att det ej varit ur vägen om någon uppmärksamhet fästats vid detta af mig nu påpekade förhållande. Antalet af dem, som aflagt kameralexamen och ännu ej fått ordinarie anställning, minskas snart sagdt hvarje dag och tilloppet af nya tjänstemän är ringa. De, som nu mera aflägga kansliexamen, hafva vanligen hunnit till den ålder, att bestyret med renskrifning, derpå Justitie-ombudsmannen på ett ställe gjort en antydan, ej är för dem behagligt. Den, som kommer i statens tjänst vid en ålder af omkring 30 år, underkastar sig ej att sedermera i många år skriva rent, åtminstone ej nu för tiden, då så många utvägar att skaffa sig bergning på fördelaktiga villkor finnas för personer utrustade med någorlunda goda kunskaper och ej alldeles saknande hufvud.

Med hvad jag nu haft äran yttra har jag endast velat påpeka, att efter mitt förmenande ganska viktiga förhållanden finnas inom samhället, hvilka väl kunnat vara förtjenta af någon uppmärksamhet från Justitie-ombudsmannens sida, men jag har icke på grund af de gjorda

anmärkningarna något yrkande att framställa med afseende å Lag-Utskottets nu föredragna utlåtande.

Öfverläggningen förklarades slutad och utlåtandet godkändes.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 6 och 8 dennes bordlagda Utlåtande N:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa §§ af Sjölagen.

*Förslag till
ändringar i
Sjölagen.*

Herr Grefven och Talmannen föreslog, att det i utlåtandet intagna förordningsförslag skulle punktvis genomgå, med iakttagande deraf att dess ingress och rubrik sist pröfvades, samt att Utskottets i slutet af utlåtandet afgifna hemställan derefter skulle förekomma; hvilket bifölls.

33 §.

Herr Wallenberg: Vid föredragning af lagförslag har det varit vanligt, att man redan vid första paragrafen egt rätt att uttala sin mening om det hela, och jag beder nu att få begagna mig af denna rätt. På pag. 5 i Utskottets betänkande heter det, »att Handels- och sjöfartsnämnderna i Stockholm och Malmö, hvilka jemväl lemnats tillfälle att i saken sig yttra, icke mot förslaget framställt någon anmärkning»; detta är nog fullkomligt riktigt, men hvad Stockholm angår så beror det på en tillfällighet, nemligen att nämndens sekreterare insjuknade så att yttrandet icke hann komma in i rätt tid. Nämndens yttrande är helt kort, och jag ber att nu få läsa upp detsamma, för den händelse Kammaren skulle besluta sig för en återremiss; det berör den viktiga frågan huruvida ersättningen för öfverliggedagar skall utgå med 50 öre, eller om ett annat belopp bör bestämmas.

För att åskådliggöra huru Stockholms Handels- och sjöfartsnämnds förslag, att sätta 40 öre per ton, tager sig ut i jemförelse med såväl det förut varande som det nu af Kongl. Maj:t föreslagna, bifogas följande

Tablå öfver liggedagar och ersättning för öfverliggedagar.

Enligt §§ 78 & 79 i gällande Sjölag.				Enligt den Kongl. propositionen.				Enligt Stockholms Handels- och sjöfartsnämnds skrifvelse.			
Nyläster.	Liggedagar.	Ersättning för öfverliggedagar à 1 kr. per dag per N. L.		Tons.	Liggedagar.	Ersättning för öfverliggedagar à 50 öre per dag per Ton.		Tons.	Liggedagar.	Ersättning för öfverliggedagar à 40 öre per dag per Ton.	
16	6	16	—	50	6	25	—	50	6	20	—
31,8	8	31	80	100	6	50	—	100	6	40	—
63,6	10	63	60	200	8	100	—	200	8	80	—
95,4	12	95	40	300	10	150	—	300	10	120	—
143,3	14	143	30	450	12	225	—	450	12	180	—
191	16	191	—	600	14	300	—	600	14	240	—
239	18	239	—	750	16	375	—	750	16	300	—
318,5	20	318	50	1000	18	500	—	1000	18	400	—
637	20	637	—	2000	20	1000	—	2000	20	800	—

Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)

Af det referat öfver ärendets föregående behandling, som Lag- Utskottet lemnat, synes att Handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg dels ansett den föreslagna ersättningen af 50 öre för hög och funnit en afgift af 35 öre lämpligare, dels tänkt sig en annan beräkning för segel- än för ångfartyg. I afseende å förslaget om ersättningens höjande till 50 öre ser jag deri en välvillig omtanke å Regeringens sida, ty det är obestriddt att kostnaden för hyror, bränsle, proviant m. m. dylikt, som hör till ett fartygs utrustning, stigit högst betydligt sedan 1862, då denna fråga sist behandlades. Jag har också tvekat att tillstyrka en lika stor nedsättning i det af Regeringen föreslagna belopp som Handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg föreslagit, eller till 35 öre, men tror för min del att, om en nedsättning skall ske, 40 öre kunde vara lämpligt.

Men Handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg gör äfven en annan erinran, och det är den, att för ångfartyg antalet af liggedagar och följaktligen äfven af öfverliggedagar skulle i icke ringa mån kunna minskas. Då liggedagarne för större ångfartyg äro bestämda ända till 20 dagar, är denna anmärkning verkligen ganska befogad och väl förtjent att af Utskottet tagas under förnyad ompröfning. Det är nemligen ingestådes som man bör så noga akta på att »tid är penningar», som när man låter någon vänta, hvilken under väntningstiden själf har utgifter men icke förtjenar någonting, och under liggedagarne förtjenar fartyget ingenting. För liggedagarne lemnas icke någon ersättning utan det är först för öfverliggedagarne, således för större ångfartyg först med 21:sta dagen. Dessa dagar böra så mycket lättare kunna förminskas som numera på hvarje så stort ångfartyg, att det har 20 liggedagar, finnes maskinkraft till lasthjälp och ofta till och med två spel. En så lång tid är därför icke behöflig att lossa lasten. En annan fråga är den huruvida skilnad bör göras i bestämmelserna för segel- och för ångfartyg, men jag tror icke att det är nödvändigt, och jag stöder denna min åsigt på Kongl. Maj:ts nädiga kungörelse den 16 Oktober 1874, der det i första paragrafen förekommer bestämmelse om ett sådant förhållande mellan nyläst och ton, att en nyläst af ett segelfartygs dräktighet motsvarar 3,14 tons och af ett ångfartygs 4,5 tons. I denna evalvering är redan skilnaden gjord mellan segelfartyg och ångfartyg, och då man sedan multiplicerar antalet tons med 40 eller 50 öre, så blir ju ersättningen mindre för segelfartygen än för ångfartygen. Någon förändring i detta afseende tror jag således ej vara behöflig. Då det emellertid alltid är vanskligt att definitivt besluta öfver ändringar framställda under själfva öfverläggningen om lagfrågor, inskränker jag mig nu till en vördsam anhållan om återremiss.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes först proposition på bifall till §, hvartill svarades nej, och sedermera proposition på återremiss deraf, som med ja besvarades.

76 och 77 §§.

Uppå yrkanden af Herr *Wallenberg* blefvo dessa §§ till Utskottet återförvisade.

78 §.

Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)

Herr Wærn: Då de föregående §§ blifvit till Utskottet återremitterade, förutsätter jag, att så kommer att ske äfven med den nu i fråga varande, och då, vid en förnyad pröfning af frågan, torde vara önskligt, att så många sidor af densamma som möjligt blifva belysta, vill äfven jag, som hyser en åsigt, till någon del skiljaktig från den talares, som först begärde återremiss, yttra några ord angående åtskilliga förhållanden, som jag skulle önska att Lag-Utskottets ledamöter ville taga i betraktande.

Det ligger i sakens natur, att då det nya skeppmätningssättet är grundadt på en beräkning af fartygets *rymd*, men det gamla på dess *bärighet*, så helt och hållet heterogena utgångspunkter måste ytterligt försvåra jmförelsen mellan det nya och gamla mätningssättet och i ej ringa mån förorsaka olägenheter vid förändringens tillämpning på andra lagstadganden, som med skeppsmätningssättet ega samband. Jag tror dock att dessa olägenheter i det här föreliggande förslaget äro större än behöfligt, och att af desamma skulle framkallas missförhållanden, hvilka man, då man i likhet med mig anser förändringen vigtig, måste söka att undanrödja.

Innan jag öfvergår till ett närmare skärskådande af sjelfva saken, kan jag ej underlåta att till en början uttala en protest mot det yttrande, som förekommer i Utskottets utlåtande, att *lagens* stadganden om ligge- och öfverliggedagarnes antal samt om ersättning för de senare icke äro af någon synnerligen ingripande vikt för affärlifvet, alldenstund *öfverenskommelser* i nämnda hänseende i de flesta fall ingå i fraktsluten. Jag tillåter mig härvid, såsom stöd för min från Utskottets afvikande mening, påpeka den väsendtliga olikhet, som eger rum, då fraktaftal uppgöras i Sverige och utomlands. Svenska redare och befraktare, som vanligtvis äro väl bevandrade i sjölagen, kunna derigenom vid ingående af fraktaftal bevaka sina intressen och underlåta säkerligen icke att, der sådant för någondera parten är af vikt träffa dylik öfverenskommelse; men man kan icke vänta att förhållandet skall vara enahanda, då fraktslut på Sverige uppgöras af utlänningar. En utländsk befraktare känner naturligtvis föga till vår sjölag och har dessutom ytterst svårt att, utan erfarenhet, som han i allmänhet måste vara om de förhållanden, som här inverka på liggetiden, träffa någon dylik öfverenskommelse. För befraktaren sjelf kan ju dessutom i de fall jag här åsyftar, eller de, då antingen en utländsk säljare befraktar ett fartyg för att till Sverige öfverföra en af honom såld last af t. ex. kolonialvaror eller ock en utländsk köpare befraktar ett fartyg för att i svensk hamn afhemta en af honom köpt last af t. ex. spanmål, trävaror eller jern, bestämmandet af liggedagar och ersättningen, om de öfverskridas, endast vara af underordnad intresse, hvaremot bestämmelserna härom blifva af största vikt för den svenske lastemottagaren eller lastafsändaren.

Jag förbiser härvid icke den invändning, som kan göras, att ett möjligt misstag dock icke gerna bör blifva större, än att åtminstone i de allra flesta fall de befarade olägenheterna deraf kunna förebyggas genom en hurtigare expedition, ty utom det att vädret stundom i flera

Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)

dagrar kan vara sådant att lossning eller lastning derunder icke kan företagas, så är det också långt ifrån verkliga förhållandet att antaga, att arbetsfolk och lastprämar alltid kunna efter behag disponeras. Dessutom finnas härvid en mängd andra förhållanden, hvilka det icke står i ens makt att afhjelpa. Här i Stockholm t. ex. är ofta ondt om hamnutrymme, och det kan därför inträffa, att, då en mängd fartyg liktidigt ankomma, en lastemottagare af t. ex. styckegods får vänta ganska lång tid, innan det fartyg, som innehar hans last, kan få lägga till vid packhus-kajen och af tullmyndigheterna tillåtes lossa. En utlänning kan emellertid svårligen anse sig bättre tillgodose den svenska lastemottagarens eller afsändarens intresse, än då han i det certeparti, genom hvilket ett fartyg af honom på Sverige befraktas, inför att i afseende på liggetid och ersättning för dess öfverskridande skall förfaras i enlighet med landets bruk, d. v. s. landets lag, och jag vågar alltså påstå, att det ingalunda är oviktigt för affärslifvet, att denna lag blir så rättvis och billig som möjligt.

Med afseende på de heterogena grunder, efter hvilka nyläst och ton bestämmas, måste vid förvandlingen från det förra till det senare en olikhet uppstå beträffande segel- och ångfartyg. Kongl. kungörelsen den 16 Okt. 1874 fastställer detta förhållande så, att en nyläst i medeltal svarar mot 3,14 ton i fråga om segel- och 4,5 ton i fråga om ångfartyg. Enligt nu föreliggande förslag skulle beträffande liggetiden samma stadganden gälla för såväl segel- som ångfartyg. Jag vågar dock ifrågasätta, huruvida icke, sedan nu det nya skeppmätningssättet blifvit infördt, så stora olägenheter äro förenade med bibehållandet af samma skala för liggetiden i afseende på dessa olika slag af fartyg, att en skillnad borde göras. Om så icke sker, utan samma skala bibehålles, skulle nemligen i många fall liggedagarnes antal blifva för segelfartyg färre och för ångfartyg flera, än nu är bestämdt, ett förhållande så mycket mer oegentligt, som ångfartygen ofta hafva särskilda anstalter för lossning och lastning och till följd deraf icke äro i behof af så lång liggetid som segelfartyg, hvartill kommer att rederierna vidkännas vida större kostnader för ett ångfartyg än för ett segelfartyg. Enligt här föreliggande förslag skulle en tillökning af 2 liggedagar utöfver hvad nu enligt Sjölagens 78 § är medgifvet uppkomma för ångfartyg med följande dräktigheter:

öfver	22,2	men icke öfver	30	nyläster
»	44,4	»	»	50	»
»	66,6	»	»	80	»
»	100,0	»	»	120	»
»	133,3	»	»	160	»
»	166,6	»	»	200	»
»	222,2	»	»	250	»

Deremot skulle en minskning af 2 dagar i nu medgifna antal liggedagar uppkomma för segelfartyg af:

öfver	30	men ej öfver	31,8	nyläster
»	50	»	»	63,7	»
»	80	»	»	95,5	»
»	120	»	»	143,3	»

öfver 160 men ej öfver	191,1	nyläster
» 200 » »	238,8	»
» 250 » »	318,4	»

*Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)*

Frågar man nu, hvilken praktisk betydelse dessa siffror ega för den, som, måhända utan eget förvällande, nödgas utgifva ersättning för öfverliggedagar, så tror jag mig icke kunna gifva bättre svar än genom att anföra några exempel:

Ett fartyg om 31 nyläster, hvars lastning eller lossning komme att upptaga 9 dagar, skulle efter nu gällande sjölag erhålla ersättning för (9—8) 1 liggedag med 1 krona för nyläst, således 31 kronor. Samma fartyg — förutsatt att det vore ett segelfartyg med ett tontal, som, efter beräkning af 3,14 ton per nyläst, motsvarar 31 nyläster, eller 97,34 ton — skulle, om dess lastning eller lossning upptoge 9 dagar, enligt Kongl. Maj:ts proposition erhålla ersättning för (9—6) 3 öfverliggedagar med, efter beräkning af 50 öre om dagen per ton, 146 kronor 1 öre, eller icke långt ifrån 5 gånger så mycket som enligt nu gällande lag, och för 1 dag 115 kronor mer än nu.

Om fartyget är större, blir naturligtvis förlusten större. Ett segelfartyg om 318 nyläster, eller efter beräknadt medeltal 998,52 ton, hvars lastning eller lossning komme att upptaga 21 dagar, skulle efter nu gällande sjölag erhålla ersättning för (21—20) 1 öfverliggedag, eller efter 1 krona per nyläst, 318 konor, men enligt Kongl. Maj:ts proposition för (21—18) 3 öfverliggedagar, hvilket efter 50 öre per ton utgör 1,497 kronor 78 öre, eller för 1 dag utöfver det nu tillåtna antalet 1,179 kronor 78 öre.

Deremot inträffar ett motsatt förhållande med afseende å ångfartyg, till följd deraf att nylästen der i medeltal motsvarar 4,50 ton. Ett ångfartyg om 222,22 nyläster, eller efter medeltalet 1,000 ton, men icke derutöfver, hvars lastning eller lossning upptoge 20 dagar, skulle enligt gällande sjölag erhålla ersättning för (20—18) 2 dagar à 1 krona per nyläst om dagen med 444 kronor 44 öre; hvaremot samma fartyg enligt Kongl. Maj:ts proposition icke skulle erhålla någon ersättning alls.

För min del tror jag, att det hittills i Sverige följda systemet för fartygs mätning efter deras bärighet lemnar en bättre synpunkt för bedömande af dessa förhållanden, än det nya system af mätning efter rymd, som vi gå att antaga, icke därför att vi funnit det gamla systemet felaktigt, utan därför att vi dymedelst bespara våra på många utrikes orter gående fartyg kostnaderna för en eljest skeende om-mätning. Utgående från denna åsigt, anser jag icke, att någon förhöjning i ersättningen för öfverliggedagarne är af den nu ifrågavarande förändringen pakallad, och allra minst kan jag förorda en så betydlig förhöjning, som skulle blifva en följd af den Kongl. propositionens antagande.

Det är dessa förhållanden, som jag önskat att Lag-Utskottet måtte taga i betraktande, och jag anser det vara af så stor vikt att för framtiden erhålla en sund lagstiftning i förevarande fall, att det icke skulle förundra mig, om man ansåge en ytterligare utredning erforderlig än den, som af Utskottet nu han medhinnas, och att en skrifvelse till Kongl. Maj:t borde aflätas med begäran härom. Vare sig så kommer att ske eller icke, torde dock Utskottet böra yttra sig i fråga om huru-

Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)

vida det för att blifva gällande under den närmaste framtiden och innan en på erfarenhet af de nya förhållandena grundad lag kan blifva skrifven, vore bättre att, på sätt den förste talaren föreslagit, antaga Kongl. Maj:ts proposition utan annan förändring än en ned-sättning i afgiften, eller om icke derjemte genom en i närmaste måtto strikt förvandling från nyläst till ton af segel- och ångfartygs dräktighet, efter det medtalt, som derfor i Kongl. kungörelsen den 16 Oktober 1874 angifves, och således bestämmande af olika antal ligge-dagar för segel- och för ångfartyg, allt bör såvidt möjligt lemnas i status quo, intilldess en verklig tillfredsställande lagförändring kan hinna utarbetas.

Herr Ekman, Johan Jakob: Det stadgande, som åberopas i början af Kongl. Maj:ts proposition och som äfven föranledt densamma, hade icke behöft leda till annat än en simpel tillämpning på sjöla-gen af det fastställda förhållandet mellan nyläst och ton, hvilket för-hållande, enligt den af förste talaren åberopade kungörelse, blifvit så bestämdt, att en nyläst svarar mot 3.14 ton i fråga om segel- och 4,5 ton i fråga om ångfartyg. Emellertid har vid uträkning af de dagar, som lemnats åt lastning eller lossning, i den Kongl. proposi-tionen säkerligen ett och annat misstag blifvit begånget. Det kan väl också hända att, äfven med en fullt riktig uträkning deraf, antalet af de dagar, som blifvit bestämda, icke precis betingas af de närvarande sakförhållandena; och jag anhåller därför att få för min del instämma med de föregående talare, som yrkat återremiss.

Den näst föregående talaren har så noga framhållit och genom exempel belyst de förhållanden, som kunna och böra inverka på frå-gans bedömande, att jag helt och hållet kan afhålla mig ifrån att yttra mig i de delar af ärendet, som han berört. Deremot finnas andra förhållanden, som Utskottet synes böra taga i betraktande, och hvilka jag ej kan med tystnad förbigå. Så bestämmer den nuvarande sjöla-gen icke något beträffande lastnings- och lossningstid för fartyg, hvars dräktighet öfverstiger 1,000 tons. Detta har sin naturliga grund deri, att, då denna lag uppgjordes, var sällsynt att något fartyg besökte våra hamnar, som hade öfver nämnda dräktighet. Nu deremot är för-hållandet helt annorlunda, i det icke sällan fartyg i synnerhet ång-fartyg hitkomma, som mäta dubbelt och deröfver. Jag tror således, att man måste i skalan upptaga vida högre belopp än dessa 1,000 tons. Jag vill också hemställa, huruvida det icke kunde vara skäl att, då helgedagar icke inberäknas i antalet liggedagar, något afseende borde fästas å de fall, då naturförhållanden lägga hinder i vägen för last-nings eller lossning. På vestra kusten inträffar nemligen ofta, under storm, sådant hinder, och jag tror mig veta att bruket åtminstone i Göteborg är, att de dagar, hvarunder lastning eller lossning af natur-hinder omöjliggöras, icke inberäknas i liggetiden. Jag vet icke, om det är nödvändigt att stadga sådant i lagen, men jag för min del tror åtminstone, att det icke skulle skada.

Herr Wallenberg: Jag ber endast att få åberopa hvad jag yttrade, då jag först hade ordet. I afseende på frågan om särskilda

taxor för segelfartyg och ångfartyg ber jag Utskottets ledamöter taga i betraktande, att det numera, beträffande segel- och ångfartyg, är ganska svårt att säga hvar gränsen dem emellan ligger. Här förekomma stora lastfartyg med en liten auxiliär-maskin. Hvert skola de hänföras? Jag tror således för min del, att någon minutiös klassificering af afgifterna för de olika slagen af segel- och ångfartyg är af ingen nytta i praktiskt hänseende, hvaremot en taxa för båda slagen af fartyg bidrager till reda och enkelhet, hvarföre jag icke har något att anmärka mot denna del af förslaget. Jag förenar mig emellertid i anhållan om återremiss af den föredragna punkten, fastän jag icke har något emot denna delen af förslaget.

*Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)*

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern Carleson: Nyss anmärktes, att för att vinna det ändamål som med den nu föredragna propositionen afsetts, hade endast erfordrats en simpel uträkning af förhållandet mellan nyläst och ton efter den grund, som redan i Kongl. kungörelsen den 16 sistlidne Oktober blifvit af Kongl. Maj:t antagen. Sistnämnda beräkningsgrund har dock antagits för ett helt annat ändamål än det nu ifrågavarande, och det är en irrig föreställning att tro, att en nyläst motsvarar, när fråga är om segelfartyg, $3\frac{14}{100}$ tons, och hvad angår ångfartyg, $4\frac{7}{10}$ tons. I verkligheten lär förhållandet gestalta sig så, att af två segelfartyg, båda uppmätta exempelvis till 100 nyläster, kan det ena mäta 259 och det andra 310 tons, men intetdera 314 tons, och af två ångfartyg, båda om 100 nyläster, kan det ena hålla 354 och det andra 650 tons, framställande ett medeltal af stor skillnad från det vid taxe-valuationen antagna af 450. Vid en jämförelse mellan inkommensurabla storheter är alldeles omöjligt att komma till en afgjordt riktig siffra, utan beräkningen blir alltid mer eller mindre godtycklig.

Jag kan icke biträda den åsigt, som här blifvit uttalad, att särskilda liggedagstariffer för segelfartyg och för ångfartyg skulle efter fartygens uppmätande i tons vara mera behöflig eller lämplig än den varit under uppmätningen i nyläster. Alldeles samma grund, på hvilken nu gällande lag vid beräkning af liggetiden icke gör någon skillnad mellan segelfartyg och ångfartyg, har ju fortfarande giltighet; och behovet eller lämpligheten af dubbel tariff blir ju lika stort eller lika litet, ehvad fartygens dräktighet beräknas efter lastutrymmet eller bärrigheten eller uppmätes i nyläster eller i tons? Hvad de af Herr Wærn framställda anmärkningarne mot den nu föreslagna liggetidstariffen angår, är det alldeles ostridigt att desamma hafva en viss grad af befogenhet; men jag vågar påstå att mot hvilken eller hvilka tariffer han uppställer skola enahanda eller lika befogade anmärkningar kunna göras. I sammanhang härmed vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att så väl i gällande lag som i det framlagda förslaget den liggetid, under hvilken ersättning icke utgår till rederiet, är så rundligt tilltagen, att befraktare icke under några omständigheter hafva skäl att beklaga sig.

Slutligen bör omnämnas, att, sedan i går till Justitie-stats-departementet inkommit en skrifvelse, deruti Stockholms handels- och sjöfartsnämnd tillstyrkt nedsättning af den i nästa § omförmälda ersättningen för öfverliggedagar, har, icke blott innan jag kom upp i Kam-

*Förslag till
ändringar i
Sjölagen.
(Forts.)*

maren utan äfven efteråt, blifvit för mig tillkännagifvet att på grund af åtskilliga skeppsredares förklaringar komme att i Kamrarne påyrkas fastställandet af en öfverliggedags-ersättning af 40 öre per ton i stället för det af Regeringen föreslagna beloppet af 50 öre, samt att det skulle vara fråga om att här i Kammarerna i dag fatta beslut om en sådan förändring i den Kongl. propositionen. Det förefaller mig i allmänhet betänkligt att, så att säga, på stående fot fatta beslut i en lagfråga; och min betänklighet i detta hänseende är orsaken att jag icke velat göra någon invändning mot en återremiss, änskönt jag föreställer mig, att de anmärkningar, som blifvit framställda mot de nu upplästa paragraferna, icke böra föranleda någon ändring deruti.

Herr von Gegerfelt: Den omständigheten, att ingen af Lag-Utskottets ledamöter hittills yttrat sig i frågan, torde måhända kunna tolkas såsom bevis på erkännande af behöfligheten utaf återremiss; men det kan och innefatta bevis derpå, att Utskottets ledamöter icke äro och icke kunna vara så inne i denna fråga, som önskligt vore. Om återremiss sker, torde det emellertid icke vara möjligt för Utskottet, åtminstone ej inom den korta tid hvarinom ärendet måste afgöras, att afgifva förslag till fullständigt undanrödjande af de fel och oegentligheter, som af Herr Wærn blifvit anmärkta. Jag måste därför bereda Kammarerna derpå, att det enda Utskottet kan framkomma med blifver ett öfvergångsförslag med hemställan om frågans hänskjutande till ytterligare omfattande utredning och pröfning.

Öfverläggningen förklarades härefter slutad och § återförvisades.

79 §

Herr Wallenberg: Åberopande hvad som förut blifvit anfördt anhåller jag om återremiss äfven af denna paragraf.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern Carleson: Vid en återremiss af denna paragraf torde förtjena att tagas i betraktande, att den ersättning, som bestämmes för öfverliggedagar, alltid bör vara så hög, att den minst svarar mot hvad nu efter gällande lag kan i samma afseende högst utgå, och att en låg ersättning för öfverliggedagar kan blifva på sätt och vis ett stöd för oordentligheten, då deremot en hög ersättning bör vara en uppmaning för befraktaren till ordentlighet. Det beror nemligen icke på skepparen eller redaren utan på befraktaren om öfverliggedagar skola ega rum eller icke, och man äfventyrar vida mindre genom att bestämma ersättningen för öfverliggedagar högt än genom att sätta den lågt.

Öfverläggningen förklarades slutad och § återförvisades.

80 och 89 §§, *det i slutet af förordningsförslaget förekommande stadgande samt förslagets ingress och rubrik, äfvensom Utskottets å sidan 6 gjorda hemställan.*

Uppå särskilda af Herr Wallenberg framställda yrkanden blefvo ofvanberörda delar af förslaget och Utskottets hemställan återförvisade.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda utlåtande N:o 3, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens första hufvudtitel.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 8 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 4, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens andra hufvudtitel; och

N:o 5, angående regleringen af utgifterna under Riksstatsens tredje hufvudtitel.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets den 8 dennes bordlagda betänkande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 21 Januari 1875 angående de ändringar i gällande fulltaxeunderrättelser och dermed sammanhängande stadganden, som påkallats af det genom Kongl. förordningen den 15 Maj 1874 införda nya skeppsmätningssätt.

Sedan undertecknad tillkännagifvit, att, enligt ett af Andra Kammarrens sekreterare meddeladt intyg, nämnde Kammare antagit Första Kammarrens inbjudning om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af de Kongl. propositionerna rörande försvarsväsendets ordnande, uppropades och yttrade

Herr vice Talmannen: Sedan genom båda Kamrarnes sammankommande beslut blifvit afgjort, att ett Särskildt Utskott bestående af sju ledamöter från hvardera Kammarren kommer att tillsättas för försvarsfrågans behandling, hemställer jag, huruvida icke Kammarren skulle finna lämpligt att utse tre suppleanter att vid inträffande förfall för någon af ledamöterna inträda.

Sedan Kammarren uppå gjord proposition härtill lemnat bifall, hemstälde Herr Grefven och Talmannen, att val af ledamöter och suppleanter i det Särskilda Utskottet skulle i enlighet med hvad Talmännen öfverenskommit, företagas nästa Lördag den 13 dennes; hvilket jemväl bifölls.

Herr Grefven och Talmannen hemstälde slutligen, huruvida Kammarren, i enlighet med den emellan Talmännen träffade öfverenskommelse, behagade besluta att Onsdagen den 17 dennes företaga val af

tjugufyra valmän och sex suppleanter för utseende af Riksdagens
Justitie-ombudsman och hans suppleant.

Svarades ja.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 1 e. m.

In fidem
O. Brakel.